

דף קי"ט

למדנו במשנה, שכשבאו לנוב וגבעון הותרו הבמות. תנו רבנן, נאמר: "לא תַעֲשֹׂן כָּכָל אֲשֶׁר אֶנְחֶנוּ עֹשִׂים פֶּה הַיּוֹם אִישׁ כָּל הַיָּשָׁר בְּעֵינָיו" "כִּי לֹא בָאֲתֶם" בימי גלגל, "אֶל הַמְּנוּחָה" זו שילה, "וְאֶל הַנְּחֻלָּה" זו ירושלים. ולמה חלקם? כדי ליתן היתר במה בין זה לזה. שאחר קדושת המנוחה תחזרו להיתר הראשון עד בואכם אל הנחלה.

ר"א לא הביאו מע"ש לנוב וגבעון
כר"ש שמקיש מעשר דגן למעשר בהמה
שאל ריש לקיש את רבי יוחנן, אם כשחרבה שילה ובאו לנוב וגבעון הסתלקה קדושת שילה, מדוע המשנה לא אומרת שצריכים לאכול מעשר שני בנוב וגבעון?¹⁸⁵⁸ אמר לו רבי יוחנן שלומדים בגזירה שווה "ש"ס" "ש"ס" שכיון ובנוב וגבעון לא היה הארון באהל מועד, כך לא הביאו את מעשר שני לשם¹⁸⁵⁹. שאל ריש לקיש, מדוע לא נלמד בגזירה שווה "ש"ס" "ש"ס" על פסח וקדשים שכתוב בהם "וְאֶכְלֶתֶם ש"ס"? אמר לו רבי יוחנן, שהמשנה שמשמע ממנה שהיה אפשר לאכול מעשר שני בכל ערי ישראל ולא היה צריך להביאו לשם, היא דברי רבי שמעון שאומר שהציבור לא הקריבו אלא פסח וחובות שקבוע להם זמן, אבל חובות שלא קבוע להם זמן לא קרבו בנוב וגבעון¹⁸⁶⁰. ובכורות ומעשר בהמה לא קרבו בהם, כמו שלא קרבו בגלגל. ולדעת רבי שמעון למדים מהכתוב "עֲשֹׂה תַעֲשֹׂה אֶת כָּל תְּבוּאֹת זֵרַעְךָ" בשתי מעשרות הכתוב מדבר שמקישים מעשר בהמה ומעשר דגן זה לזה.

1858 התוס' שואלים על רש"י שפירש במשנה שבגלגל לא הוזכר מעשר שני מפני שמעשרות לא נהגו עד לאחר ירושה וישיבה ממה שהקשו כאן שיעלו לנוב וגבעון את המעשר שני. ור"י תירץ שהמשנה היא כר' שמעון שא' שחובות שאין קבוע להם זמן לא קרבו. ולכן לא הביאו לשם מעשר דגן. ומהטעם הזה מעשר בהמה לא יהיה נאכל כלל כלל כמו מעשר בהמה בנוב וגבעון למ"ד שלא קרבו חובות והיו צריכים להמתין בבכור ומעשר עד שיוממו ונאכלין במומן לבעלים. ולמעשר שני לא יהא תקנה אלא בפדיון. ויש ספרים שלא גרסו במשנה מעשר שני בנוב וגבעון. ונראה לפרש ששייך להקיש לענין הבאה אבל לא לענין שכמו שמעשר בהמה לא קרב לרבי שמעון משום שחובות לא קרבו לא שייך להקיש מעשר שני שלא יהא נאכל בכל מקום. מפני שמעשר בהמה לא נאכל משום שצריכים מתן דמים ואימורים ולא אפשר, אבל מעשר שני מותר באכילה. אבל קשה ממה שלעיל (דף ס:) לומדים מעשר מבכור שאין נאכל בזמן הזה. ויש גירסות בספרים ויש פירשתי. וא"ת איך א' ומוציא אני ביכורים שאין להם היתר בכל מושבות והלא הם נאכלים בנוב וגבעון בכל ערי ישראל כמעשר שני. ויש לומר שביכורים טעונים הנחה אצל המזבח, ובנוב וגבעון הביאו לשם את הביכורים. תוס'.

1859 כל ימי נוב וגבעון היה הארון בקרית יערים כ' שנה ובעיר דוד עד שנבנה הבית.

1860 היה אפ' לומר כחכמים רבנן שא' שחובות ליחיד לא קרבו בשעת היתר הבמות אף בבמת צבור, וכן רבי מאיר. ונקט ר' שמעון משום שהוא דורש את הדרשה של עשר תעשר בשני מעשרות הכתוב מדבר. תוס'.

לר' יהודה מע"ש ומעשר בהנה
נאכלים בנוב וגבעון בכל הרואה

שואלת הגמרא, האם לרבי יהודה, שאומר
שמביאים בבמת ציבור קרבנות חובה של

יחידים, היו מביאים לנוב וגבעון מעשר שני? ואומרת הגמרא כן, כמו
שאמר רב אדא בר מתנה שלדברי רבי יהודה מעשר שני ומעשר בהמה
נאכלים בנוב וגבעון בכל הרואה. שואלת הגמרא, הרי צריך שיהיה בית
המקדש כדי שיתקיים "וְאֶכְלֶתֶם שֶׁם לִפְנֵי ה' אֱלֹקֵיכֶם"? עונה הגמרא,
שרב יוסף שנה ברייתא שאומרת שיש שלש בירות, שילה, נוב וגבעון,
ובית עולמים. ושנה זאת כרבי רבי יהודה לעניין מעשר שני, שאין
צריכים שהארון יהיה שם, אלא בכל מקום ששרתה השכינה מתקיים
לפני ה' אֱלֹקֵיכֶם!.

ר"א מנוחה זו שילה נחלה ירושלים
רש"א מנוחה זו ירושלים נחלה שילה

למדנו במשנה, שכשבאו לירושלים
נאסרו הבמות, ולא היה להן היתר והיא

היתה נחלה. תנו רבנן, נאמר: "כִּי לֹא בָאתֶם עַד עֵתָה אֶל הַמְנוּחָה וְאֶל
הַנִּחְלָה". רבי יהודה אומר "מְנוּחָה" זו שילה, "נִחְלָה" זו ירושלים. ומביא
על כך ראיה מהפסוקים שיירושלים נקראת נחלה, שנאמר: "הֲיִתָּה לִי
נִחְלָתִי בְּאַרְצָהּ בְּיַעַר", ואומר: "הַעֲיֵט צָבֹועַ נִחְלָתִי לִי הַעֲיֵט סָבִיב עָלֶיהָ".
רבי שמעון אומר "מְנוּחָה" זו ירושלים, "נִחְלָה" זו שילה. ומביא על כך
ראיה מהפסוקים שיירושלים נקראת מנוחה, שנאמר: "זֹאת מְנוּחָתִי עָדִי
עַד פֶּה אֲשֹׁב כִּי אֲנִיתִי", ואומר: "כִּי בָחַר ה' בְּצִיּוֹן אֹנָה לְמוֹשָׁב לוֹ".
שואלת הגמרא, שלרבי יהודה מובן הכתוב "אֶל הַמְנוּחָה וְאֶל הַנִּחְלָה".
אבל לרבי שמעון היה צריך להכתב "אֶל הַנִּחְלָה וְאֶל הַמְנוּחָה"? עונה
הגמרא, שהתורה אומרת שלא באתם לא רק אל המנוחה, ירושלים, אלא
לא באתם עדיין אפילו אל הנחלה, שילה.

רבי ישמעאל אומר זו חו שילה
רשב"י אומר זו חו ירושלים

התנא דבי רבי ישמעאל אומר, גם הכתוב
"אֶל הַמְנוּחָה" וגם "וְאֶל הַנִּחְלָה" מדברים

על שילה. ויש היתר להקריב בבמות אחרי חורבן שילה¹⁸⁶¹. רבי שמעון

1861 רש"י פירש יש אחריה היתר כשנחרבה שילה כמו שבקדושת ירושלים יש היתר אחרי חורבן בית המקדש.
משום שהוא סובר שקדושה ראשונה קדשה לשעתה ולא קדשה לעתיד לבא כמו שאמרו במגילה (דף י') שמעתי
שמקריבין בבית חוניו בזמן הזה והעמידו כר' ישמעאל. תוס' כ' דלא דק מפני ששם הוא רבי ישמעאל ב"ר יוסי
שהיה בימי רבי. וכאן הוא והכא רבי ישמעאל בן אלישע בר פלוגתא של ר' עקיבא רבו של ר' שמעון בן יוחי.
שא' לעיל לפי גירסא אחת דכו"ע קידשה. אבל אי אפשר לומר לדבריו שלא היה היתר אחר שילה שהרי אבשלום
הקריב בחברון. תוס'.

בן יוחי¹⁸⁶² אומר, זו וזו ירושלים, והבמות לא נאסרו עד שיבנה בית המקדש. ומקשה הגמרא על מי שאומר זו וזו שילה ועל מי שאומר זו וזו ירושלים. אם מדובר באותו מקום מדוע התורה כתבה "אֶל הַמִּנוּחָה וְאֶל הַנִּחְלָה", ולא כתבה "אֶל הַנִּחְלָה וְהַמִּנוּחָה", או "אֶל הַמִּנוּחָה וְהַנִּחְלָה"? ונשארה הגמרא בקושיה.

ירושלים נק' "המנוחה" משום מנוחת הארון
ומקשה הגמרא קושיה נוספת שלפי מי שאומר זו וזו שילה היא נקראה בשני השמות "מִנוּחָה" שנחו מכיבוש, ו"נִחְלָה" שחלקו שם נחלות, כמו שכתוב בספר יהושע: "וַיִּשְׁלַח לָהֶם יְהוֹשֻׁעַ גֹּזֶל בְּשִׁלָּה" "וַיַּחֲלֶק שָׁם יְהוֹשֻׁעַ אֶת הָאָרֶץ". אבל למי שאמר זו וזו ירושלים, ירושלים שהיא נחלת עולמים נקראה "נִחְלָה", אבל מדוע היא נקראה "מִנוּחָה"? עונה הגמרא, ירושלים נקראה "מִנוּחָה" משום מנוחת הארון¹⁸⁶³. ומקשה הגמרא, לפי מי שאמר זו וזו ירושלים, אבל בזמן שילה הבמות היו מותרות מובן מה שכתוב: "וַיִּקַּח מְנוּחַ אֶת גְּדֵי הָעֵצִים וְאֶת הַמִּנְחָה וַיַּעַל עַל הַצֹּר". אבל למי שאמר זו וזו שילה, והבמות היו אסורות כיצד מנוח הקריב קרבנות מחוץ לשילה? עונה הגמרא, שהיתה לו הוראת שעה להקריב בבמה.

תלמידי רבי ישמעאל שנו ברייתא כרבי שמעון בן יוחי, שאמר זו וזו ירושלים. והסימן לכך הוא 'משכי גברא לגברי', היחיד רבי שמעון משך את הרבים לשנות ברייתא שאומרת כדבריו ולא כדברי רבם.

רב כהנא א' שאין כרת בהעלאת קדשים
בשעת השעת היתר הבמות בחוץ
למדנו במשנה, שקדשים שהקדישם בשעת היתר הבמות והקריבם בשעת

איסור הבמות, לא חייב כרת. אמר רב כהנא, לא פטרה המשנה אלא בשחיטה¹⁸⁶⁴, אבל בהעלאה חייב כרת. שלאחר הכתוב "ולא יזבחו וכו' זאת להם" ממנו לומדים שבשוחט קדשים שהקדישן בשעת היתר ושחטם בשעת איסור הבמות אין בהם כרת, נאמר "וְאֵלֶּה תֹּאמַר אִישׁ אִישׁ וכו' אֲשֶׁר יַעֲלֶה עֲלָה אוֹ זֶבַח", לומר שעל הסמוכים שזה המעלה

1862 בברייתא הקודמת שנינו שר"ש אומר שמנוחה זו ירושלים. והרבה פעמים בש"ס רשב"י נקרא ר' שמעון. וכתבו האחרונים שצ"ל ששני תנאים נח' כדברי ר' ש.

1863 הגרסא בגמרא היא כמו שכתוב ויהי כנוח הארון. רש"י כ' שלא מצא פסוק כזה. ויש פסוק אחר בדה"י "קומה ד' למנוחתך אתה וארון עוזך".

1864 כמו שש' ברייתא (לעיל דף קו): יכול יהא חייבין עליו כרת תלמוד לומר זאת להם ואין אחרת להם. רש"י.

בחוץ תאמר שחייב בכרת.

רש"א ד' כללים ותיובתא דרב כהנא הקשה עליו רבה, האם כתוב "ועליהם תאמר" על הקרבנות, הרי כתוב "וְאֵלֵהֶם תֹּאמַר" ¹⁸⁶⁵? ועוד קשה ממה ששנינו בברייתא, ארבעה כללים היה רבי שמעון אומר בקדשים: א. הקדישם בשעת איסור הבמות ושחט והעלה בשעת איסור הבמות בחוץ, הרי הם בעשה ולא תעשה ויש בהם כרת. ב. הקדישם בשעת היתר הבמות ושחט והעלה בשעת איסור הבמות, עובר בעשה ולא תעשה ואין בהם כרת. ג. הקדישם בשעת איסור הבמות ושחט והעלה בחוץ בשעת היתר הבמות, עובר בעשה ואין בהם לא תעשה. ד. הקדישם בשעת היתר הבמות ושחט והעלה בשעת היתר הבמות, פטור מכלום. הרי שעל קדשים שהקדיש בשעת היתר הבמות והעלה בחוץ בשעת איסור הבמות אינו חייב כרת אפילו בהעלאה? ונשארה הגמרא בקושיה על דברי רב כהנא.

אין סמיכה וצפון בבמה קטנה למדנו במשנה, שבבמה קטנה אין נוהגים כל הדינים כבמקדש. ומביאה הגמרא את הלימוד בכל אחד: בסמיכה נאמר "יִקְרִיב אֹתוֹ לְרֹצְנוֹ לִפְנֵי ה'" ובסמוך כתוב "וְסִמָּךְ יָדוֹ עַל רֹאשׁ הָעֶלָּה", לפני ה' סומך ולא לפני במה. בשחיטת צפון נאמר: "וְשָׁחַט אֹתוֹ עַל יָרֵךְ הַמִּזְבֵּחַ צִפְנָה לִפְנֵי ה'", ולא צפונה בבמה. במתנות סביב נאמר: "וְזָרְקוּ אֶת הַדָּם עַל הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב אֲשֶׁר פָּתַח אֹהֶל מוֹעֵד" ¹⁸⁶⁶, בפתח אהל מועד ולא בבמה. בתנופה נאמר: "וְהִנִּיף הַכֹּהֵן וְכו' לִפְנֵי ה'" ¹⁸⁶⁷ ולא בבמה. ובהגשה נאמר: "וְהִקְרִיב אֶל הַכֹּהֵן וְהִגִּישָׁה אֶל הַמִּזְבֵּחַ" ¹⁸⁶⁸ ולא בבמה.

למדנו במשנה שלרבי יהודה אין מנחה בבמה. אמר רב ששת, לדברי האומר יש מנחה בבמה יש עופות בבמה, ולדברי האומר אין מנחה בבמה אין עופות בבמה. שכמו שלומדים שאין מנחה בבמה מהכתוב "לִמְעַן

¹⁸⁶⁵ גם הכתיב וגם הקרי הוא באלף ולא בעין.

¹⁸⁶⁶ הרש"ש כ' שהוא ע"פ רש"י שגורס בגמרא וזרקו ולא וזרק. ובדקדוקי סופרים כתב שיש גורסים יש גורסים "וְזָרְקוּ בְּנֵי אֶהֱרָן הַכֹּהֲנִים אֶת דָּמָם עַל הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב".

¹⁸⁶⁷ לפי הגרסא בכת"י אחד והניף הכהן אתם. וקשה שמדובר בחובה שאינה נוהגת בבמה. ובכת"י ובילקוט הגרסא היא והניף אהרן את הלויים תנופה לפני ה' וקשה שאין לומדים קדשי דורות מק' שעה.

¹⁸⁶⁸ הרמב"ם והרע"ב מביאים את הפסוק לפי גרסא זו. אבל רש"י כתב שגורסים הקרב אותה לפני ה' והוא הפסוק "וְזֹאת תֹּרַת הַמִּנְחָה הַקָּרֵב אֹתָהּ בְּנֵי אֶהֱרָן לִפְנֵי ה' אֶל פְּנֵי הַמִּזְבֵּחַ" ויקרא ו' ח'.

אֲשֶׁר יָבִיאוּ וכו' אֶל פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד אֶל הַפֶּחִן וְזָבְחוּ זִבְחֵי שְׁלָמִים, זִבְחִים וְלֹא מִנְחֹת, כֹּךְ לומדים זבחים ולא עופות.

אין כהן בגדי שרת וכלי שרת בבמה הגמרא ממשיכה לבאר את המקור לדינים שלא נוהגים בבמה. בזריקת כהן נאמר:

”וְזָרַק הַפֶּחִן אֶת הַדָּם עַל מִזְבֵּחַ ה' פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד“, ואין זריקת כהן בבמה אלא אף בזר. בבגדי שרת נאמר: ”לְשֶׁרֶת בִּקְדָּשׁ“ ולא בבמה. בכלי שרת נאמר ”וְלִקְחוּ אֶת כָּל כְּלֵי הַשֶּׁרֶת אֲשֶׁר יִשְׁרְתוּ בָם בִּקְדָּשׁ“ ולא בבמה. בהקרבה לריח ניחוח נאמר ”וְהִקְטִיר הַחֶלֶב לְרִיחַ נִיחֹחַ“. לגבי מחיצה בדמים, קו המפריד בין מקום הדמים העליונים לתחתונים נאמר: ”וְהִיָּתָה הַרְשֻׁת עַד חֲצֵי הַמִּזְבֵּחַ“, ולא בבמה. בריחוף ידיים נאמר: ”בְּבֹאֶם אֶל אֹהֶל מוֹעֵד וּבִקְרַבְתֶּם אֶל הַמִּזְבֵּחַ יִרְחֲצוּ“ ולא בבמה.

ומב"ח א' ל"ש אלא בק' במה קטנה שהקריבו בממה גדולה אבל הק' בבמה גדולה יש חיצוי במשנה בהלכות שלא נוהגות

בבמה, זה רק בקדשי במה קטנה שהקדישום בבמה קטנה והקריבום בבמה קטנה. אבל בקדשי במה קטנה שהקריבום בבמה גדולה כל ההלכות נוהגות בהם¹⁸⁶⁹. הקשה רבה ממה ששנינו בברייתא, שחזה ושוק תרומת לחמי תודה נוהגים בקדשי במה גדולה ואין נוהגים בקדשי במה קטנה, ואפילו אם הקדישו אותם בבמה קטנה והקריבו אותם בבמה גדולה? עונה הגמרא, שצריך לשנות בברייתא שחזה ושוק תרומת לחמי תודה נוהגים בבמה גדולה ואין נוהגים בבמה קטנה.

וי"א ל"ש אלא בק' במה גדולה שלא כר"א שא' ויש אומרים שרמי בר חמא אמר, שכל הדינים שנאמרו בבמה גדולה

זה רק בקדשי במה גדולה שהקריבם בבמה גדולה. אבל בקדשי במה קטנה שהקריבום בבמה גדולה אין בהם. ומביאה הגמרא ראייה ממה ששנינו בברייתא, חזה ושוק ותרומת לחמי תודה נוהגים בקדשי במה גדולה, ואין נוהגים בקדשי במה קטנה. דוחה הגמרא את הראייה, שהברייתא אומרת שחזה ושוק ותרומת לחמי תודה נוהגים בבמה גדולה ואין נוהגין בבמה קטנה. ולפי לשון זו רמי בר חמא חולק על רבי אלעזר

1869 צריכים שתהיה מחיצה לדמים וכן בשאר הדברים.

שאמר שעולת במת יחיד שהכניסה בפנים קלטוה מחיצות לכל דבר.

